

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАУКИ ТА ОСВІТИ

**Збірник матеріалів
XXI підсумкової науково-практичної конференції викладачів**

01 лютого 2019 року

*За загальною редакцією
члена-кореспондента НАПН України, доктора політичних наук, професора,
К.В. Балабанова*

Маріуполь – 2019

УДК 061.3(063)

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАУКИ ТА ОСВІТИ: Збірник матеріалів XXI підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДУ / За заг. ред. К.В. Балабанова. – Маріуполь: МДУ, 2019. – 262 с.

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет вченою радою Маріупольського державного університету (протокол № 6 від 28.01.2019)

Редакційна колегія:

Голова – Балабанов К.В., доктор політичних наук, професор

Члени редколегії: Булатова О.В., д.е.н., проф.; Безчотнікова С.В., д.філол.н., проф.; Задорожна-Княгницька Л.В., д. пед. н., доцент; Лисак В.Ф. д.і.н., проф.; Омельченко В.Я., д.е.н., проф.; Павленко О.Г., д.філол.н., доц.; Романцов В.М. д.і.н., проф.; Слющинський Б.В., д.соц.н., проф.; Толпежніков Р.О., д.е.н., доц.; Чентуков Ю.І., д.е.н., проф.; Шепітько С.В., к.філол.н., проф.

Збірник містить матеріали XXI підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДУ, яка відбулася 01 лютого 2019 року в Маріупольському державному університеті.

У матеріалах висвітлені актуальні проблеми розвитку міжнародних відносин та зовнішньої політики, філософії та соціології, історії, економіки та менеджменту, права, літературознавства і культурології, філології, методики викладання, педагогіки та психології.

Видання адресоване науковцям, викладачам, аспірантам та студентам, а також усім, хто цікавиться сучасними проблемами науки та освіти.

Редакція не несе відповідальності за авторський стиль тез, опублікованих у збірнику.

<i>Папац А.С.</i> НАВЧАЛЬНІ ЗАКЛАДИ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ МАРІУПОЛЯ У ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ ХІХ – НА ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТТЯ	118
<i>Романцов В.М.</i> МАРІУПОЛЬСЬКІ БІЛЬШОВИКИ НА ШЛЯХУ ДО ЗБРОЙНОГО ПОВСТАННЯ (ЛИСТОПАД – ГРУДЕНЬ 1917 Р.). ПОГЛЯД ЧЕРЕЗ СТОРІЧЧЯ.....	120
<i>Тарасов С.В.</i> Н. ПАВЛИЩЕВ О ПРИЧИНАХ НАЦІОНАЛЬНО-ОСВОБОДИТЕЛЬНОЇ ВОЙНИ ПОД ПЕРЕДВОДИТЕЛЬСТВОМ Б. ХМЕЛЬНИЦЬКОГО	122
<i>Шитік Н.Ф.</i> ВПЛИВ ГОЛОДОМОРУ 1946-1947 РР. НА ПРИРОДНИЙ ПРИРІСТ НАСЕЛЕННЯ ДОНЕЧЧИНИ ЗА ДАНИМИ ПОТОЧНОГО СТАТИСТИЧНОГО ОБЛІКУ	124

СЕКЦІЯ

СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ РОЗВИТОК СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

<i>Батичко Г.І., Янковський С.В.</i> КРЕАТИВНІСТЬ ТА ІННОВАЦІЇ У ТВОРЕННІ НОВОГО МІСЬКОГО ПРОСТОРУ В ІНДУСТРІАЛЬНОМУ МІСТІ РЕАЛІЗАЦІЯ ПРОЕКТУ МУЗЕЮ ПРОСТО НЕБА «ОБЕРЕГИ УКРАЇНИ» В МАРІУПОЛІ.....	126
<i>Дабло Л.Г.</i> ТВОРЧІСТЬ ЯК УНІВЕРСАЛЬНА ФОРМА КУЛЬТУРИ	127
<i>Кудлай В.О.</i> СПЕЦИФІКА ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНОЇ ВЗАЄМОДІЇ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ	128
<i>Манякіна О.С.</i> ЗАСТОСУВАННЯ ІНТЕРНЕТ-КОМУНІКАЦІЙ В БІБЛІОТЕЧНИХ УСТАНОВАХ....	129
<i>Нікольченко Ю.М.</i> ОГЛЯД ДОКУМЕНТІВ ПРО ДІЯЛЬНІСТЬ ІВАНА ФЕДОРОВА В УКРАЇНІ .	131
<i>Орехова С.Є.</i> ОРГАНІЗАЦІЙНА КУЛЬТУРА У КОНТЕКСТІ СТРАТЕГІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ	133
<i>Сивак О.А.</i> МЕТОДИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ КОМП'ЮТЕРНО-ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ МАЙБУТНІХ ЗДОБУВАЧІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ІНФОРМАЦІЙНА, БІБЛІОТЕЧНА ТА АРХІВНА СПРАВА» У КОНТЕКСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ КОМПЕТЕНТНІСНОГО ПІДХОДУ.....	135

СЕКЦІЯ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІЛОСОФІЇ ТА СОЦІОЛОГІЇ

<i>Іванець Т.М.</i> ОСОБЛИВОСТІ ІНСТИТУТУ БЮРОКРАТІЇ В СУЧАСНІЙ ЯПОНІЇ.....	136
<i>Пістелева Д.В.</i> ІДЕАЛИ І ЦІННІСНІ ОРІЄНТАЦІЇ СУЧАСНИХ ПІДЛІТКІВ.....	137
<i>Романцова Н.І.</i> УКРАЇНСЬКИЙ СОЦІОЛОГІЧНИЙ ІНСТИТУТ М. ГРУШЕВСЬКОГО В ОЦІНКАХ СУЧАСНИХ ІСТОРИКІВ	138
<i>Слющинський Б.В.</i> КОМУНІКАЦІЯ ЯК ВИМІР РІВНЯ СУЧАСНОЇ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ	140
<i>Цибулько О.С.</i> ПОНЯТТЯ ЛЮБОВІ У СУЧАСНОМУ СВІТІ	142

СЕКЦІЯ

ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ У ГАЛУЗІ ЖУРНАЛІСТИКИ, РЕКЛАМИ ТА PR: КОМПЕТЕНТНІСНИЙ ПІДХІД

<i>Андрєєва Н.В.</i> РОЗВИТОК КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ ЯК СКЛАДОВОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ РАДІОЖУРНАЛІСТІВ	144
<i>Брадов В.В.</i> КОНТЕНТ РИНКУ МЕДІА: ФАКТОРИ ВПЛИВУ	145
<i>Вялкова І.О.</i> ПРАВА ЛІТНІХ ЛЮДЕЙ У КОНТЕКСТІ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ПРАВА ЛЮДИНИ І МЕДІА»	146

**СЕКЦІЯ
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІЛОСОФІЇ ТА СОЦІОЛОГІЇ**

УДК 35.08(520)(043)

Іванець Т.М.

кандидат політичних наук, асистент кафедри філософії та соціології

ОСОБЛИВОСТІ ІНСТИТУТУ БЮРОКРАТІЇ В СУЧАСНІЙ ЯПОНІЇ

Інститут бюрократії в Японії має тривалу історію та, не дивлячись на постійну конфронтацію з провладними політичними силами та чіткий курс останніх на боротьбу з чиновниками, не втрачає своїх позицій у суспільстві.

На сьогодні японська бюрократія акумулює значну кількість реальної політичної влади. Треба зазначити, що вона має довгі історичні традиції, які беруть свій початок ще у VII столітті, коли в Японії виникла централізована держава. У той же час, політичні партії навпаки являються інститутами, привнесеними ззовні лише у XX столітті [3; с.24-25].

Саме тому в японському суспільстві склалася думка, що бюрократи – це професіонали, що були відібрані на основі кваліфікаційного конкурсу, який являється доступним для всіх бажаючих. Вони мають стабільну зарплатню, гарантії та статус, що викликає повагу з боку суспільства. Пріоритетними для них являються національні інтереси та відчуття місії. Політики навпаки обираються на основі родинних зв'язків та поверхневої популярності, а не на основі професійних якостей та талантів. Тому переважним чином це люди з низькою здатністю займатися фундаментальною політикою, що може бути дестабілізуючим фактором для держави [4].

Японський вчений Кіакі Цудзі, досліджуючи питання державного адміністрування, наголошував на перевагах демократії, що базується на бюрократизмі. Він відзначав, що японська бюрократія характеризувалася надзвичайно високими стандартами. Саме вона сприяла відновленню Японії та її економічному зростанню після Другої світової війни, стримуючи політичну владу [4].

Взагалі, сила бюрократії у післявоєнний період була настільки великою, що її навіть визначали як одну з рушійних сил розвитку японського суспільства. Т. Надзіта представив концепцію розвитку післявоєнної Японії у вигляді конфлікту між бюрократією (тенденції до посилення адміністрування, намагання держави взяти контроль над економікою) та демократією (тенденції до лібералізації соціально-економічних відносин, намагання приватного бізнесу рухатися у сторону вільного ринку) [1].

Японська бюрократія традиційно відзначалася надзвичайним впливом на державу і суспільство, повільністю та схильністю до постійного збільшення власного апарату. Дослідник Я. Тітосі зазначав, що у 50-ті роки XX століття для того, щоб отримати підпис прем'єр-міністра, на документі мали поставити свої візи близько 50 чиновників. А за один день чиновник в середньому ставить свою печать (яка в Японії заміняє підпис) приблизно на 250 документах. Зрозуміло, що в цій ситуації в нього не було жодного шансу їх вивчити [1, с.62].

Американський політолог Т. Пепел серед причин успіху японської бюрократії визначив наступні. По-перше, вона помірно політизована. По-друге, не будучи пасивною, вона не претендує на роль лідера. Крім того, японська бюрократія не ставить інтереси власних міністерств вище загальнонаціональних [3, с.28]. Також треба відзначити роль такого інституту контролю над японською бюрократією як групові зв'язки. Вони базувалися, по-перше, на особливостях японського менталітету, який передбачав перевагу групових інтересів над приватними. Дії, що шкодять власному колективу та державі, в принципі вважалися неприпустимими. Тому змусити чиновника піти проти групи, з якою він був пов'язаний, було надзвичайно важко. По-друге, була поришена практика колективного прийняття рішень за участю всіх зацікавлених сторін та з врахуванням всіх точок зору, яка отримала назву *намавасі*. Вона унеможлилювала виникнення в середі чиновників опозиції [1, с.64].

За часи правління ЛДПЯ в Японії сформувалися сталі відносини між політиками, державними високопосадовцями та впливовими представниками бізнесу. Ці відносини отримали назву «залізний трикутник» та стали одним із факторів стабільності політичної системи Японії у другій половині XX століття, визначивши основні напрямки та шляхи реалізації політичного курсу. Основні політичні рішення приймалися правлячою партією шляхом переговорів з чиновниками та підприємцями, а не з опозицією, яка в цих переговорах участі не брала. Також проявом високого рівня цих відносин було те, що чиновники, після уходу зі своїх постів в міністерствах, продовжували свою кар'єру або в партії (найчастіше в ЛДПЯ), або на статусній посаді в приватній чи державній корпорації (це явище отримало назву «*амакударі*» – сходження з небес). «Амакударі» створювало умови для розвитку корупції, наприклад, існувала практика розподілу державних замовлень в інтересах компанії, яка в майбутньому обіцяла чиновнику працевлаштування. За даними Міністерства внутрішніх справ та комунікацій лише за

період з 2004 по 2006 рік посади по системі «амакударі» отримали понад 1300 колишніх чиновників [3, с.26-28].

Зростання політичної нестабільності в Японії на початку 1990-х років актуалізувало в суспільстві питання щодо зменшення ролі бюрократії в політичному житті. Спроби змінити ситуацію робилися спочатку Прем'єр-міністром Р. Хасимото, який започаткував Раду з адміністративної реформи та провів адміністративні зміни, скоротивши кількість міністерств з 22 до 12, потім Дз. Коїдзумі, який розпочав реформу поштової служби та приватизацію спеціальних суспільних корпорацій. Саме Дз. Коїдзумі реалізовував свою політику максимально незалежно від бюрократичних структур та навіть під час парламентських сесій не спирався на матеріали міністерств, як це раніше робили його попередники [2, с.35]. Однак послідовники Дз. Коїдзумі не мали такої ж популярності та суспільної підтримки, тому після його уходу з посади позиції бюрократії починають відновлюватися. Напередодні виборів до нижньої палати японського Парламенту 2009 року позиції чиновників знову були настільки сильними, що це створювало перешкоди для формування стабільної партійної та політичної систем, враховуючи той факт, що реалізація значної частини політичних кроків залежала виключно від чиновників, які являлися не підконтрольними виборцям. Прихід до влади у 2012 році С. Абе ознаменував новий етап протистояння правлячої партії та адміністративного апарату, однак треба відзначити, що С. Абе, навідмінно від Дз. Коїдзумі, проводить політику у цьому напрямку більш стримано та не робить радикальних кроків у напрямку бюрократії.

Взагалі, треба відзначити, що велика роль бюрократичних структур у політичному житті Японії, негативно впливає на її політичний розвиток. Бюрократична верхівка, на яку виборці не мають жодного впливу, має можливість блокувати реалізацію політичної стратегії будь-якої партії, що робить впровадження нових реформ важкою та тривалою справою.

Література

1. Дружинин Л. Н., Мисько О. Н. Японская бюрократия и генезис института амакудари. URL : <https://cyberleninka.ru/article/v/yaponskaya-byurokratiya-i-genezis-instituta-amakudari>.
2. Калмычек П. А. Взаимодействие бюрократических и политических элит Японии. URL : <https://cyberleninka.ru/article/v/vzaimodeystvie-byurokraticheskikh-i-politicheskikh-elit-v-yaponii> (дата звернення : 14.08.2017).
3. Филиппов Д. А. От лидерства чиновников к лидерству политиков. URL : http://japanstudies.ru/index.php?option=com_content&task=view&id=305&Itemid=67 (дата звернення : 11.08.2017).
4. 常木 淳. 日本の官僚制とその評価 — 回顧と展望 . URL : <http://www.iser.osaka-u.ac.jp/library/dp/2011/DP0824.pdf>.

УДК 043.316.642.2-053.67

Пістелева Д.В.

асистент кафедри філософії та соціології

ІДЕАЛИ І ЦІННІСНІ ОРІЄНТАЦІЇ СУЧАСНИХ ПІДЛІТКІВ

Формування ціннісних орієнтацій є невід'ємною частиною розвитку особистості людини. У перехідні, кризові періоди розвитку виникають нові ціннісні орієнтації, нові потреби і інтереси, а на їх основі перебудовуються і якості особистості, характерні для попереднього періоду. Ціннісні орієнтації відносяться до найважливіших компонентів структури особистості, за ступенем сформованості яких можна судити про рівень сформованості особистості.

Життєві орієнтації сучасної молоді змінили свій вектор, пішовши від соціальної (колективістської) спрямованості до індивідуальної. Головним прагненням кожної людини стало приватне матеріальний добробут. На жаль, цінність оплати праці стала цінуватися більше свободи або цінності цікавої роботи. Зараз молодь більше переживає за свій заробіток і матеріальне забезпечення, вважає сім'ю і дітей одним з обов'язкових елементів щасливого життя, хоче в ЄС і не хоче миритися з корупцією [1].

Такі результати дослідження "Українське покоління Z: цінності та орієнтири", яке провели Центр "Нова Європа" та Фонд ім. Фрідріха Еберта спільно з соціологічною компанією GfK Ukraine.

До покоління Z відносяться люди, які народилися в період між 90-ми і серединою двохтисячних. Зараз це молоді люди віком від 14 до 29 років. Таких станом на 1 січня 2017 року Україні налічувалося майже 8 мільйонів, тобто п'ята частина населення країни.

Мешканці постіндустріальних країн з високим рівнем економічного добробуту орієнтовані на секулярно-раціональні цінності та самовираження, хоча, як підтвердили нещодавні вибори у низці західних країн, це зовсім не означає занепад традиційних цінностей. Оцінки та погляди суспільства значною мірою залежать від філософських, релігійних та політичних ідей, які домінують у країні. А тому значна частина відповідальності за те, яке місце займає країна на «ціннісній мапі світу», лежить на її політичній та інтелектуальній еліті⁹⁹. Україна, яка увійшла до переліку країн-учасниць опитування у 1996 році, опинилася у групі секулярно-раціональних країн, в яких переважають цінності виживання [2]. Це означає, що для абсолютної більшості населення пріоритетом є економічна та фізична безпека. На межі